

טוב לנגב, מצוין לישראל.

שולחן עגול 1: עתיד התעשייה בנגב לאן? 3.1.2018

רשימת משתתפים:

מנחים: **יוהן אטלן ועידית אלחסיד.**

ארז קמה, מנהל קשרי קהילה כיל

אבינעם שקד, מנכ"ל שריונית חסם ויו"ר מרחב דרום בהתאחדות התעשיינים

אביב חצבני, מנהל מרחב דרום התאחדות התעשיינים

שלומית הוכגרונוול, מנהלת פרויקטים Community

דנה אופיר, מרכזת פורומים, התאחדות התעשיינים – מרחב דרום

נעם כהן, מתמחה, מרכזת עבודת שולחן, מועצת הנגב

פנינה אביטל, מנהלת קשרי מעסיקים במרכז לאודר לקידום התעסוקה בנגב

משה פאול, מנהל פארק תעשייה עידן הנגב

אמנון בן דהן, לשעבר מנכ"ל נאות חובב

סאד אליאס, מנהל פרויקטים איגוד רשויות אשכול הנגב המזרחי 2015 בע"מ

אביגדור חביב, מנכ"ל לומר פרויקטים הנדסיים

עפרה חן, מנכ"לית נגב מינרלים תעשייתיים

נופר זוהר (ב"כ יניר אהרונסון), סמנכ"לית בחברת פולישק

עידן זוארץ, סמנכ"ל תפעול ומנהל מפעלי ישראל בחברת סודהסטרים

יאנה, מרכזת תחום הכשרה ותעסוקה, אגף עבודה ומשאבי אנוש בהתאחדות
התעשיינים

מוזמנים שלא יכלו להגיע:

יואל רובין, מנהל היחידה לפיתוח כלכלית באשכול נגב מזרחי

אופיר אבידן, מנכ"ל מועצה מקומית נאות חובב

אמיר הרפז, מנהל עסקים ראשי מועצה מקומית ערערה בנגב

שמעון אדרי, מנהל אזור התעשייה שדרות

אליעזר יעקב, מנכ"ל אשכול נגב מזרחי

אורי פינטו, מנכ"ל אשכול נגב מערבי

מתן רטנר, מנהל אזורי תעשייה במשרד הכלכלה והתעשייה.

אופיר ליבשטיין, מנהל איגוד התעשייה הקיבוצית

עידו ליבנה, מ"מ מנהל מחוז דרום במשרד הפנים

שרונה בלור, מנהלת האגף להכשרה מקצועית במשרד העבודה והרווחה

יוסי אנגלר-שר, מנהל פארק תעשייה נ.ע.מ.

מוחמד, מנהל ארגון ריאן

יקותיאל סולימני, דשן גת

חלק א': פתיחה והכרות - למה אנחנו פה?

יוהן אטלן: (מצגת קצרה על פעילות מועצת הנגב) מועצת הנגב רואה חשיבות רבה בעיצוב אג'נדה אזורית משותפת בסוגיות בעלות השלכות על עתיד תושבי האזור. מן הסתם, שסוגיות התעסוקה הן מבין הנושאים המרכזיים שהמועצה מעוניינת לקדם. בתוך כך, רואה המועצה חשיבות רבה ביצירת שותפות אמתית עם התעשייה בנגב בתכנון העתיד של התעשייה במכלול הגורמים העשויים להשפיע על הכלכלה והתעסוקה באזור. משום כך, פנינו כבר לפני יותר משנה לשני שותפים חשובים שבעזרתם הצלחנו להעמיד את השולחן העגול המכובד הזה. התאחדות התעשיינים כשותף מוביל אשר מביא את הידע המקצועי הרלוונטי, כ"ל כמעסיק הגדול ביותר, . מבינה את חשיבות המהלך והתוצר הסופי של השולחן הוא עיצוב מדיניות שעשויה לסייע לתעשייה להיות עוגן כלכלי ותעסוקתי, במבט צופה עתיד. בשלב הבא ולאחר סיום עבודת השולחן, הכוונה שלנו היא לקחת את המדיניות שעוצבה ולפעול יחד עם ההתאחדות ויחד אתכם כדי לקדמה.

אביב חצבני: רובכם מכירים את פעילות ההתאחדות ולכן לא ארחיב ב'מהי התאחדות התעשיינים' ומטרותיה. התעשייה הינה גורם מרכזי בדרום והתאחדות התעשיינים רואה בשת"פ זה מהלך אסטרטגי מהותי לעתיד התעשייה והדרום. אנחנו מאמינים שהמהלך יעזור לנו לקדם סוגיות רבות בעולמות התעשייה, התעסוקה והחברה.

מה אנחנו יודעים?

אביב: מצגת נתונים נבחרים על מצב התעשייה בנגב במדינת ישראל. מבט מיקרו ומבט מאקרו. (צורף כנספח במייל).

הערות שנאמרו במסגרת המצגת:

* יש לציין כי חלוקת התעשייה בין תעשייה מסורתית, מעורבת מסורתית, מעורבת עילית ועילית הינו לפי המוצר הסופי ולא בהתאם לחדשנות תהליך הייצור. לכן יובהר כי סביבת התעשייה השתנתה באופן מהותי והינה סביבה 'היי-טקיסטית', זאת למרות שהמוצר הסופי 'מסורתי'. מעבר לכך, ישנה השקעה מהותית גם בייצור מוצרים מסורתיים וחדשנות בתחום זה. לכן יש למתגאת התעשייה והעובד בתעשייה ולהגדיר התעשייה כפי שהיא כיום ופחות לפי הגדרות היסטוריות.

* המידע המוצג במצגת מבוסס על נתוני הלמ"ס בלבד, שכן מדובר בנתונים רשמיים. ברור כי מידע זה אינו מדויק וישנן הטיות. כך לדוגמא, מכירות החברות בתעשייה בהן מטה החברה פועלת ממרכז הארץ ו/או אזור אחר, נספרים בהתאם למיקום 'אתר האם'.

* יש להבין כי התחרות היא בין הקמת מפעל בישראל (מיקרוקוסמוס בנגב) או בחו"ל, ולא אם יוקם בנגב מול צפון וכן הלאה. עלינו לייצר מודל שיהווה אלטרנטיבה תחרותית להקמה בנגב מול מדינות אחרות.

* יש לציין כי נתוני המועסקים (79,000) כוללת את נפת אשקלון שחלקה אינה חלק מהנגב. כמו כן נציין כי ההתייחסות הינה להעסקה ישירה בלבד ולא להעסקה עקיפה במפעלים וכן ללא התרומה להעסקה בענפי המסחר והשירותים. יובהר כי בראייה שמרנית על עובד בתעשייה 'תורם' 3 עובדים לפחות במגזר המסחר והשירותים המספקים שירותים למפעלים אלו. (ישנן סברות כי כל עובד בתעשייה תורם 5 עובדים עקיפים)

* במסגרת כלי הסיוע והמענקים יש לציין כי ישנם תמריצים נוספים (כדוגמת מינהל סחר חוץ במשרד הכל"ת ומסלולי ההכשרה וסבסוד הכשרות מקצועיות במשרד העבודה והרווחה).

חלק ב': דיון – מה אנחנו רוצים?

עפרה חן (נגב מינרליים): מצב התעשייה בשנים האחרונות, במה שהיא פחות שולטת, רגולציה והתייחסות של הארגונים שצריכים לתת תמיכה ולקדם את התעשייה, התייחסות שלילית. מיסים, ארנונה, אחריות פלילית. אתגר – בנייה נכונה של שותפות עם מערכת הרגולציה. הדיאלוג בין המדינה, הרגולטור, לשטח זה הדבר החשוב.

נופר (פולישק): כוח אדם איכותי מקצועי ושאינו מקצועי בכלל בתעשייה, באזור הדרום ובעוטף עזה. קשיים במציאת עובדים מקצועיים. וגם עובדים בלתי מקצועיים כמו עובדי ייצור. אין אופק.

יאנה (התאחדות התעשיינים): בעיית העובדים, החל מטווח קצר, עד תכנים רלוונטיים בבתי הספר. מחסור בעובדים, עובדי ייצור, הנדסאים, מהנדסים. חוסר של כ-10,000 מהנדסים להייטק. מנוסים ושאינם מנוסים.

אמנון בן דהן: תשתיות איכות סביבה והקמת תעשייה. השבחת קרקעות. עתיד התעשייה בנגב הוא לא טוב. מוטד ממנוע ההייטק וממנוע המיטק. התעשייה המסורתית נמצאת בירידה. המדינה לא מכוונת תעשייה. לא קמים מפעלים בבאר שבע. מנועי צמיחה בנגב? אתגר – המיקוד בנגב צריך להתייחס לתעשייה המסורתית כמוקד למנוע צמיחה כלכלית. הנגב צריך להחזיר את עצמו לתעשייה מסורתית. תעשיית הביניים שהיא מסה קריטית לתעסוקה בנגב.

פנינה: יש מפעלים שקמים באזור, מחוץ לבאר שבע.

אביב: זה בכל זאת לא הרבה מפעלים בטווח הזמן הזה. אין מפעלים חדשים. מרבית המפעלים ש'הוקמו' הינם מפעלים שמרחיבים את פעילותן הקיימת או מעתיקים את פעילותם ממרכז הארץ.

משה פאול: שיתופי פעולה הם קריטיים. החברה הבדואית היא חברה חסרה שיש להכניס לשולחנות ולמערך העבודה. אין תעשייה מסורתית שהיא בלי הייטק ולהפך.

לא רק לבנות תעשייה, לפתח תרבות ושפה. פעילויות משותפות שיכניסו למערך העבודה ותפיסת העולם את אותם אחוזים מהאוכלוסייה הבדואית. הגדלת שותפויות, מיקוד באוכלוסייה הבדואית כחברה הולכת וגדלה, הנגב כמרחב רב תרבותי ולהשתמש בו כקודים לעולם התעשייה.

עידן זוארץ: מצוינות. למה אנחנו נמצאים איפה שאנחנו נמצאים? כי זה המקום הכי טוב. משם תבוא המצוינות. האנשים הכי טובים. העובדים, הטכנולוגיות, התשתיות, הרגולציה הכי מסייעת. אני לא תלוי במשאבים של הנגב. כדי שתהיה פה תעשייה צריך לחשוב על עצמנו ממקום של מצוינות ואיך מייצרים אותה. מכל היבט. כל מה שייצר מצוינות ויעזור לי להישאר. כולנו צריכים לעזור אחד לשני כדי להישאר פה.

אביגדור חביב: אף אחד לא מתחשב וחושב על מי שנותן שירותים חיצוניים. התעשייה בדרום צריכה לפרגן לנותני השירותים בדרום, להשאיר את העבודה בדרום ולא לזלוג צפונה. העבודה בדרום בכל התעשייה, לתת עדיפות בהיקף מסוים להישארות העבודה בדרום. להביא ולתת זכות צירוף לנותני השירותים מהדרום. אתגר – הפוקוס איך להשאיר את העבודה בדרום.

אבי שקד: התעשייה ירדה ל-12 אחוז מהתל"ג. החזון הוא 20 אחוז מהתל"ג. גידול בתעשייה יתרום לצמיחה. מנוף לקידום ברמה האזורית, בנגב. יפותחו באזור הדרום תשתיות פיזיות: אדמות לאזורי תעשייה, כבישים, רכבות, גז, חשמל ותקשורת. יעזור לקליטת מפעלים ולהגדלת כמות המועסקים. בעיה ארצית, נושא הארנונה לתעשייה. פתרון לנגב: אפליית ארנונה מול החוק הארצי, ארנונה מופחתת באזור הדרום. צרכי התעשייה בכוח אדם בטווח המידי הבינוני והארוך. חסר כוח אדם בארץ. בטווח הקרוב, המקורות הם המגזר הבדואי והמגזר החרדי. יש לפתח אותם ואיתם יחד. ידיים עובדות. טווח בינוני, הכשרות פנים מפעליות לעבודה מורכבת ומפרנסת. תורמת יותר לפיתוח הכלכלה. בטווח הארוך חינוך לתעשייה. לייצר דור של עובדי תעשייה מיומנים, הנדסאים ומהנדסים, טכנאים.

אביב חצבני: מדינות אירופה וארה"ב הגדירו יעד לפיו התעשייה תהווה 20% מהתוצר, מתוך הבנה כי התעשייה הינה מנוע הצמיחה.

פנינה: ארץ עיר. תעסוקה. אין עובדים. פערי כוח אדם מאוד גדולים. מצד אחד, מבקשי עבודה. מצד שני, מעסיקים לא מצליחים למלא את השורות. איך אנחנו כתעשייה, כמעסיקים חושבים בצורה אחרת? מנסים פיילוטים אחרים? גורמים לצעירים לעבוד ולהישאר. איך אנחנו מייצרים מסלול קריירה? התפתחות ולימודים.

סאד אליאס: אתגר של נשים בדואיות ביציאה לעבודה. הכשרות של כוח אדם. התאמת תעסוקה לצרכי החברה, כמו החברה הבדואית. כלכלה חדשה.

משה: אתגר של מיפוי והסתכלות של חיבורים של מה שקיים. לא תמיד מה שמוסיפים נותן ערך מוסף. בזבוז של כספים כאשר אזורי התעשייה פזורים ולא מרוכזים באזור אחד. לחזק את הקיים ולא לבנות חדשים.

עידן זוארץ: לקבל הטבות מס במפעלים שנחשבים מסורתיים כפי שמקבלים במפעלי ההייטק.

חלק ג': המשך הדרך - מהם האתגרים להפיכתו של מגזר התעשייה בנגב כעוגן

כלכלי ותעסוקתי מרכזי בעתיד?

מעלה:

* **קשרי רגולציה ובירוקרטיה.** יותר ידידותיות לתעשייה. זגש בהפחתת בירוקרטיה בהליכי הקמת וניהול מפעל ובמתן שירותים מוניציפאליים זאת במטרה למשוך מפעלים נוספים כשוברי שוויון. נאות חובב כיתרון יחסי.

* **פערי כוח אדם.** חינוך והכשרה. הכנה של דור העתיד ובהווה הכשרה. צרכים. ליצור את מה שמשאיר פה את האנשים. סינתזה בין הארגונים לעובדים. סינרגיה של כוח אדם.

הערך המוסף הספציפי בנגב. האם הנגב יכול להיות מרכז החינוך הטכנולוגי במדינת ישראל? (פיתוח מודלים לפתרונות של כוח אדם הופכים להיות מדינתיים כאשר הנגב הוא המוביל). שיפור החינוך הטכנולוגי, הפיכת הנגב למרכז לחינוך טכנולוגי מצוין.

בנגב יש נכסים, האם מנצלים אותם? אילו נכסים חסרים?

* **תשתיות פיזיות.** הקצאת קרקעות, גז, מים, תקשורת. שהממשלה תקצה משאבים לתשתיות.

* שותפות בין גופים ממשלתיים ולבין גופים בשטח. שיתוף הציבור. (75 מיליון שלא הגיעו).

סינרגיה:

* **מיתוג התעשייה והעובד בה.** מי זה התעשייה. זה משפיע על כוח אדם. איך נראית התעשייה היום ומה המשמעות הנגזרת על העובד בתעשייה?.

איך מגיעים ל20 אחוז? גם באמצעות מיתוג. תדמית וחינוך. תדמית חיובית, כלכלה חזקה וצמיחה דמוגרפית.

מטה:

* שותפות בין גופים ממשלתיים ולבין גופים בשטח. שיתוף הציבור. (75 מיליון שלא הגיעו).

רעיונות למשתתפים באתר ההתייעצות:

- נציגים מהמגזר הבדואי.

- אג'יק.

- אקדמיה.

- ארגוני תעסוקה.

- חברה אזרחית. עמותות.